

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
Προστασίας Περιβάλλοντος
και Πολιτισμού

Μια νέα προσέγγιση στην διαχείριση πυρόπληκτων Μεσογειακών δασών – το έργο **FRAMME** στη Ρόδο.

Οι δασικές πυρκαγιές στην περιοχή της Μεσογείου, είναι ένα μάλλον συνηθισμένο φαινόμενο στο οποίο έχει προσαρμοστεί τόσο το φυσικό περιβάλλον όσο και η ανθρώπινη δραστηριότητα. Τα τελευταία χρόνια ωστόσο, αυτή η εποχιακή ρουτίνα αναγέννησης των Μεσογειακών οικοσυστημάτων μεταλλάσσεται σε έναν εξαιρετικά σοβαρό περιβαλλοντικό κίνδυνο και τα αποτελέσματά τους πλέον χαρακτηρίζονται, ως επί το πλείστον, εθνικές καταστροφές.

Κείμενο:
Επαμεινώνδας Ευεργέτης &
Δάφνη Μαυρογιώργου
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
Περιβάλλοντος & Πολιτισμού

Παράλληλα με τις κύριες και άμεσα αντιληπτές σε όλους επιπτώσεις των πυρκαγιών, στις οποίες περιλαμβάνονται η απώλεια ανθρώπινων ζωών, η καταστροφή φυτικού κεφαλαίου και οι οικονομικές ζημιές, αναπτύσσονται και δευτερογενείς επιπτώσεις των οποίων η σωρευτική επίδραση υποβαθμίζει σε κρίσιμο βαθμό το ενδογενές δυναμικό αναγέννησης των καμένων οικοσυστημάτων. Ως πλέον σημαντικές από τις δευτερογενείς αυτές επιπτώσεις προσδιορίζονται η μείωση της οργανικής ουσίας του εδάφους, η οποία διαταράσσει

τόσο τον κύκλο του άνθρακα όσο και τον κύκλο του νερού, και η μείωση της γονιμότητας των σπερμάτων λόγω δηλητηρίασης από το μονοξειδίο του άνθρακα. Τέλος επίπτωση σημαντικής επίδρασης στα αβιοτικά χαρακτηριστικά του περιβάλλοντος είναι η διάβρωση των εδαφών.

Από τις επιπτώσεις αυτές σήμερα αντιμετωπίζονται συνολικά και με παρεμβάσεις μεγάλης κλίμακας, μόνο η μείωση του αναπαραγωγικού δυναμικού, μέσω φυτεύσεων, και η διάβρωση, με την κατασκευή κορμοφραγμάτων. Επίσης ένα μέτρο ευρείας εφαρμογής σε πυρόπληκτες περιοχές

Φώτο: Ελληνική Εταιρεία Περιβάλλοντος και Πολιτισμού

Φώτο: Ελληνική Εταιρεία Περιβάλλοντος και Πολιτισμού

αναφέρεται στην υλοτόμηση των καμένων κορμών, τελευταία όμως έχει καταδειχτεί η αναποτελεσματικότητα του και γι' αυτό εγκαταλείπεται. Αντίθετα η επίπτωση στην μείωση του ενδογενούς δυναμικού αναγέννησης των οικοσυστημάτων δεν έχει αποτελέσει έως σήμερα αντικείμενο παρεμβάσεων. Ο κίνδυνος για την κατάρρευση των οικοσυστημάτων μετά από συνεχόμενες πυρκαγιές λοιπόν βαίνει αυξανόμενος και μάλιστα ιδιαίτερη έμφαση πρέπει να δοθεί σε περιοχές του δικτύου NATURA 2000, όπου οι οικολογικές ισορροπίες είναι ιδιαίτερα κρίσιμες για την υποστήριξη ενδημικών μορφών ζωής.

Μια τέτοια περίπτωση είναι η περιοχή NATURA 2000 του όρους Αττάβυρος στο νησί της Ρόδου, η οποία καταστράφηκε από την μεγάλη πυρκαγιά το καλοκαίρι του 2008. Η σημασία της περιοχής αυτής και το σκεπτικό της επιλογής αυτή βασίζεται στην πλούσια βιοποικιλότητα, στο πολυάριθμο δηλαδή είδη κλωρίδας και πανίδας και στους οικοτόπους που τα φιλοξενούν. Ειδικότερα εκεί απαντώνται σημαντικά ενδημικά φυτά, όπως η *Raeonia clusii* ssp. *rhodia*, *Lithodora hispidula*, *Limodorum abortivum*, καθώς και πολλά σημαντικά είδη ορχιδέας, το ενδημικό και απειλούμενο ψάρι γλυκού νερού *Ladigesocypris ghigii* καθώς και το ελάφι *Dama dama*, χαρακτηριστικό της πανίδας του νησιού. Τέλος στους πληγέντες από την φωτιά οικοτόπους συγκαταλέγονται οι υψηλοί θαμνώνες *Juniperus*, πευκόφυτες πλαγιές τραχείας πεύκης *Pinus brutia*, που κατά τόπους συγκροτεί σπάνια μικτά δάση με οριζοντιόκλαδα κυπαρίσσια (*Cupressus sempervirens* v. *horizontalis*).

Με γνώμονα το υπόβαθρο αυτό η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙ-

ΡΕΙΑ Περιβάλλοντος & Πολιτισμού σχεδίασε και υλοποιεί σε συνεργασία με το Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών και τρεις Δήμους της Ρόδου, το έργο FRAMME - LIFE08 NAT/GR/000533, με τίτλο «Μεθοδολογία αποκατάστασης πυρόπληκτων μεσογειακών δασών - περιβαλλοντική ασφάλεια & βιωσιμότητα 4 επεμβάσεων στην περιοχή ΦΥΣΗ 2000 της Ρόδου», που χρηματοδοτείται κατά 50% από τον μηχανισμό LIFE+ (Nature & Biodiversity) της Γενικής Δ/σης Περιβάλλοντος της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Το FRAMME φιλοδοξεί να καλύψει το κενό γνώσης της σύγχρονης επιστήμης όσον αφορά τη διαχείριση και αποκατάσταση των πυρόπληκτων Μεσογειακών δασών. Αυτό θα επιτευχθεί μέσω της συνδυαστικής μελέτης 4 διαφορετικών παρεμβάσεων, 2 που χρησιμοποιούνται συνήθως (αντιδιαβρωτικά έργα και φυτεύσεις) και 2 καινοτόμων (άρδευση με επεξεργασμένα λύματα και λίπανση με ίλη), αυτόνομα και σε όλους τους μεταξύ τους συνδυασμούς. Το κάθε πειραματικό τεμάχιο θα αναπτυχθεί σε περιοχή έκτασης δέκα στρεμμάτων ενώ 4 πλήρεις επαναλήψεις θα υλοποιηθούν σε 4 γεωγραφικά στοχοθετημένες περιοχές, καλύπτοντας μια συνολική έκταση των 640 στρεμμάτων.

Η αξιολόγηση των παρεμβάσεων θα επικεντρωθεί σε θέματα περιβαλλοντικής βιωσιμότητας, αποτελεσματικότητας της αποκατάστασης καθώς και στην οικονομική αποτελεσματικότητα, καταλήγοντας στην σύνταξη ενός Οδηγού για την αποκατάσταση πυρόπληκτων μεσογειακών δασών με τη μορφή ενός εργαλείου λήψης αποφάσεων εφαρμοστέο στην ευρύτερη περιοχή της λεκάνης της Μεσογείου.

i Το πρόγραμμα FRAMME παρουσιάζεται αναλυτικά στην ιστοσελίδα της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ www.ellet.gr/frames.